

HØYRINGSFRÅSEGN

Konsesjonssøknad om utviding av Bjørgjo minikraftverk – regulering av Krokavatnet

Til	Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)
NVE-saksnummer	202600024
Frå	Grunneigarar i sameiget på Ølen-sida av Bjørgjobekkefar
Dato	18.08.2026

1. Innleiing

Vi viser til konsesjonssøknaden frå Kambo Energi AS om utviding av Bjørgjo Minikraftverk - som er tilknyttet Bjørgjo bekkefar beliggende i vassdragsnr 041.41A0 i Etne kommune, Vestland fylke (og ikkje i Bjørgaelva «vassdrag» beliggende i vassdragsnr 041.AA1A) – der det mellom anna innbefatter regulering av Krokavatnet beliggende i vassdragsnr 041.41E, Vindafjord Kommune og eiet av grunneigarar i Ølen i Vindafjord kommune, Rogaland fylke.

Sameiget på Ølen-sida møttest på grunneigarmøte 27. juli 2026 for å diskutere innsendt søknad om utvidelse av Bjørgjo minikraftverk med å innvolvere Krokavatnet og sameigets eigedom. På møte deltok 13 eigarar/ representantar. Det vart semje om å utarbeide ei felles høyringsfråsegn, og Eirik Vettrhus Dørheim, Torbjørn Rullestad og Arne Matre vart valde til arbeidsgruppe for å utarbeide eit høyringsforslag som skal leggjast fram for grunneigarane før innsending.

Grunneigarane er ikkje prinsipielt imot utnytting av vasskraft. Vi har forståing for verdien av fornybar kraftproduksjon. Samstundes meiner vi at ei eventuell utbygging må byggje på korrekte opplysningar om eigedoms- og rettsforhold, forsvarleg utgreiing av konsekvensane og reell involvering av dei grunneigarane og rettshavarane som vert råka.

Etter vår vurdering er fleire sentrale forhold ikkje tilstrekkeleg avklarte i den framlagde konsesjonssøknaden. Samtidig vil vi også påpeike feil bruk av enkelte begreper og stadsnamn som: «Bjørgelva» (som er på ein annan lokasjon) og «vassdrag» (som er bekkefar).

Under møte vart det også påstått, basert på gammal dokumentasjon, tvil om gitt konsesjon frå 2007. Vi ber difor om innsyn i dokumentasjon knyttet til prosessen fram til godkjent konsesjon frå den gang.

2. Manglande varsling av grunneigarar og rettshavarar

Ingen av dei frammøtte på grunneigarmøtet 27. juli hadde motteke varsel om konsesjonssøknaden. Heller ingen av dei andre eigarane som vart kontakta før møtet kunne opplyse at dei hadde motteke varsel. Grunneigarane vart i hovudsak først kjende med saka gjennom omtale i lokalpressa Grannar.

Dette er særleg viktig fordi NVE, i svar på førespurnad frå Eirik Vettrhus Dørheim, har opplyst at berørte grunneigarar har krav på varsel, og at det er søkjar sitt ansvar å informere berørte grunneigarar og rettshavarar. NVE viste i svaret til vassressurslova § 24, jf. plan- og bygningslova § 12-10 andre ledd.

NVE opplyste vidare at direktoratet ikkje har motteke annan dokumentasjon om eigedoms- og reguleringsrettar enn den dokumentasjonen som er publisert i konsesjonssaka.

På denne bakgrunnen meiner vi at den manglande varslinga må vurderast særskilt. Når eit sameige etter vert direkte råka av tiltaket, utan at eigarane er varsla, reiser dette spørsmål både om søkjar har identifisert dei berørte rettshavarane korrekt og om saka har vore tilstrekkeleg opplyst.

Vi ber NVE om å sikre at alle berørte grunneigarar og rettshavarar vert registrerte og involverte i den vidare behandlinga, og at dei får høve til å uttale seg til eventuelle nye eller supplerande opplysningar frå søkjar.

3. Sameiget er ikkje omtala i konsesjonssøknaden

Sameiget på Ølen-sida er ikkje nemnt i konsesjonssøknaden. Dette er etter vårt syn ein vesentleg mangel, fordi sameiget som eig Krokavatnet (vassdragsnr 041.41E) og Langavatnet (vassdragsnr 041.41D). har eigedoms- og bruksrettar i området som vert direkte påverka av den omsøkte reguleringa.

Når sameiget ikkje er identifisert i søknaden, vert heller ikkje dei private rettane, den eksisterande bruken av området eller dei framtidige interessene til sameigarane synleggjorde på ein tilfredsstillande måte.

Vi ber NVE om at sameiget og dei aktuelle eigedomane vert registrerte som berørte partar i saka.

4. Eigedomsforholda for Krokavatnet og Langavatnet

I konsesjonssøknaden vert det lagt til grunn at gnr. 23 bnr. 3 omfattar heile Bjørgjo bekkefar (vassdragsnr 041.41A0), inkludert Krokavatnet (vassdragsnr 041.41E) og Langavatnet (vassdragsnr 041.41D). Dette samsvarer ikkje med grunneigarane si forståing av eigedomsforholda.

Det var semje på grunneigarmøtet om at eigedomsretten til Krokavatnet og Langavatnet ligg til sameiget. Vi meiner difor at søknaden ikkje kan leggje til grunn som eit uomtvista faktum at vatna tilhøyrrer gnr. 23 bnr. 3.

Vi er kjende med at søkjar viser til historiske dokument, mellom anna vedlegg 10.3, som grunnlag for ein eldre rett til å bygge og vedlikeholde stemm, og nytte vatnet. Etter vår vurdering må det skiljast tydeleg mellom eigedomsretten til vatna og grunnen på den eine sida, og ein eventuell historisk særrett til å stemme opp eller nytte vatnet på den andre.

At det eventuelt eksisterer ein historisk regulerings- eller bruksrett, dokumenterer etter vårt syn ikkje i seg sjølv eigedomsrett til Krokavatnet og Langavatnet. Det må også undersøkast og dokumenterast om ein eventuell særrett til bruk av vatna, framleis vil vere gyldig.

Vi ber NVE om ikkje å leggje søknaden si framstilling av eigedomsforholda til grunn før forholdet er nærare dokumentert og avklart.

5. Den historiske retten til bruk av vatnet

Søklar viser til ein historisk rett til å nytte vatnet. Grunneigarane tek ikkje med denne fråsegna endeleg stilling til om ein slik rett framleis eksisterer eller kva rettsleg omfang han eventuelt har.

Før ein slik rett kan leggjast til grunn for den omsøkte reguleringa, meiner vi at søklar må dokumentere:

- kva den opphavlege retten faktisk omfatta og kva føremål han vart etablert for;
- kor omfattande oppstemming eller regulering retten gav høve til;
- om retten framleis er gjeldande;
- kva eigedom retten i dag eventuelt ligg til, og korleis retten har gått over til denne eigedomen;
- om retten omfattar den moderne, kommersielle og aktivt manøvrerte reguleringa det no vert søkt om.

NVE har opplyst at direktoratet ikkje har motteke annan dokumentasjon om eigedoms- og reguleringsrettar enn det som ligg publisert i konsesjonssaka. Etter vårt syn understrekar dette behovet for ytterlegare avklaring før det vert teke stilling til søknaden.

6. Framtidig råderett over vatnet, avrenninga og sameigarane sine fallrettar

Krokavatnet og Langavatnet, avrenninga frå nedbørsfeltet og fallet i myrdraget mot bekkefaret representerer ressursar som kan ha både bruksverdi og økonomisk verdi for eigedomane i sameiget. På grunneigarmøtet vart det særleg peika på at verdien ikkje berre ligg i sjølve vatna og fallet, men òg i avrenninga frå det aktuelle nedbørsfeltet.

Ei konsesjon og ei varig regulering av Krokavatnet kan få konsekvensar for sameigarane sine framtidige moglegheiter til sjølve å disponere vassressursane og utnytte eigne fallrettar eller andre vassrelaterte rettar. Etter vårt syn er dette ikkje tilstrekkeleg vurdert i søknaden.

Det må avklarast om den omsøkte reguleringa vil disponere vatn eller avrenning som heilt eller delvis tilhøyrer sameiget, påverke eller avgrense sameigarane sine eigne fall- og vassrettar, redusere framtidige moglegheiter for anna utnytting av vassressursane, eller på annan måte leggje varige avgrensingar på sameigarane sin råderett.

For grunneigarane handlar saka difor ikkje berre om arealet som fysisk vert råka av dam, reguleringssone og anleggsarbeid. Ho handlar også om kven som skal kunne disponere ein vassressurs som kan ha verdi for eigedomane i framtida.

Vi ber NVE om å krevje at desse forholda vert konkret utgreidde og avklarte før det eventuelt vert gitt konsesjon. Ei eventuell konsesjonsavgjerd må ikkje føresetje eller prejudisere privatrettslege spørsmål om sameigarane sine vass- og fallrettar.

7. Aurebestand, gyteforhold og botndyr

Grunneigarane meiner at konsesjonssøknaden gir eit misvisande bilete av fiskebestandane. Etter lokal kunnskap har Langavatnet ein tett aurebestand og vert oppfatta som noko overbefolka. Krokavatnet har i dag ein bestand som grunneigarane oppfattar som høveleg, med moglegheit for å få fin matfisk.

Vi er uroa for at regulering av Krokavatnet kan påverke aurebestandane og det akvatiske økosystemet negativt. Særleg må konsekvensane for elvestrekninga mellom Krokavatnet og Langavatnet vurderast nærare.

Endra vasstand og vassføring kan etter vår vurdering potensielt påverke gyte- og oppvekstområde, strandsona, botndyrproduksjonen, næringstilgangen og dei hydrologiske forholda i vassdraget. Vi meiner ikkje at desse konsekvensane er tilstrekkeleg dokumenterte i søknaden.

Vi ber difor om at konsekvensane for aure, gyteområde, botndyr og elvestrekninga mellom vatna vert fagleg utgreidde før NVE tek stilling til søknaden. Dersom det vert påvist risiko for vesentleg forverring, må avbøtande tiltak og eventuelle krav til minstevassføring eller manøvrering vurderast.

8. Isforhold og tryggleik

Krokavatnet og Langavatnet inngår i eit område som vert nytta til friluftsliv også vinterstid.

Grunneigarane er uroa for korleis aktiv regulering og varierende vasstand vil påverke isforholda og tryggleiken for ferdsel.

Vi ber NVE krevje ei konkret vurdering av korleis planlagt manøvrering vil påverke islegging, område med svekka eller open is, trygg ferdsel på og rundt vatna og eventuelt behov for merking eller andre tryggingstiltak.

9. Rekreasjon, friluftsliv, tursti og landskap

Området rundt Krokavatnet vert mykje brukt til rekreasjon og friluftsliv. Det går ei etablert turløype forbi/rundt vatnet, og området har i dag eit relativt urørt preg som grunneigarane meiner har stor verdi. Ølen som sentrum i Vindafjord kommune, og som delvis ligg ved foten av fjellet, har dei seinare åra fått ein stor auke i folketal og bebyggelse. Vi må regne med at det vil føre til ytterligere bruk av fjellet til rekreasjon, friluftsliv og fiske.

Den omsøkte utbygginga vil eventuelt medføre ny dam, lukehus, reguleringssone og aktivitet knytt til anlegg og drift. Søknaden inneheld ikkje detaljer som konkretiserast korleis eit eventuelt tiltak vil påverke turløypa, ferdselen langs vatnet, landskapsopplevinga og dei permanente terrenginngrepa.

10. Motorferdsel og andre inngrep på sameiget

Utbygginga beskrive i søknaden vil føre med seg anleggsaktivitet og transport i eit område som i dag har relativt få tekniske inngrep. Grunneigarane meiner omfanget av motorferdsel og fysiske inngrep på sameiget må skildrast langt meir konkret.

Det bør gå fram kva transport og motorferdsel som er nødvendig i eventuell anleggs- og driftsfase, kva trasear som er tenkt å nyttast, om det skal etablerast eller oppgraderast køyrespor eller vegar, i kva omfang helikopter er tenkt nytta, og kva areal som er tenkt å bli mellombels og permanent råka.

Eventuelle tiltenkte inngrep på sameiget føreset etter vårt syn at nødvendige privatrettslege forhold er avklarte.

11. Samla belastning

Konsekvensane må vurderast samla. Kvar enkelt verknad kan isolert sett framstå som avgrensa, men for sameigarane er det summen av reguleringssona, ny dam og lukehus, endra vasstand, påverknad på fisk og vassmiljø, endra isforhold, inngrep i friluftsområdet, motorferdsel, påverknad på tursti og moglege avgrensingar i framtidig råderett over eigne vassressursar som er avgjerande.

12. Krav og oppmodingar til NVE

På bakgrunn av punkta ovanfor ber vi om at NVE ikkje tek endeleg stilling til konsesjonssøknaden før dei sentrale manglane og uavklarte spørsmåla er nærare utgreidde.

1. Sameiget og dei aktuelle sameigarane må registrerast og behandlast som berørte partar.
2. Den manglande varslinga må følgjast opp, og alle berørte grunneigarar og rettshavarar må sikrast reell medverknad vidare i prosessen.
3. Eigedomsforholda for Krokavatnet og Langavatnet må dokumenterast og avklarast.
4. Søkjar må dokumentere kva historisk regulerings- eller bruksrett som eventuelt eksisterer, kven retten i dag tilhøyrer og kva omfang han har.
5. Konsekvensane for sameigarane sine eigne vass- og fallrettar og framtidige moglegheiter til å disponere vassressursane må utgreiast.
6. Konsekvensane for aure, gyteområde, botndyr og elvestrekninga mellom Krokavatnet og Langavatnet må utgreiast nærare.
7. Konsekvensane for isforhold og trygg ferdsel vinterstid må vurderast.
8. Konsekvensane for tursti, friluftsliv og landskap må konkretiserast.
9. Omfanget av motorferdsel og andre fysiske inngrep på sameiget må dokumenterast.

10. Grunneigarane må få høve til å uttale seg om eventuelle nye eller supplerande opplysningar frå søkjar før NVE fattar vedtak.

11. Det bør gjennomførast synfaring i området, og representantar for sameiget må inviterast til å delta.

13. Avslutning

Grunneigarane ønskjer ei sakleg og konstruktiv behandling av søknaden om utvidelse av konsesjon. Vi erkjenner at vasskraft er ein viktig fornybar energiressurs, og fråsegna er ikkje uttrykk for generell motstand mot kraftproduksjon.

Samtidig meiner vi at den omsøkte utbygginga grip direkte inn i eit område og vassressursar som grunneigarane har eigedomsrettar i. Då må både privatrettslege forhold, varsling og konsekvensane av tiltaket vere tilstrekkeleg avklarte.

Særleg meiner vi det er alvorleg at sameiget ikkje er omtala i søknaden, og at berørte grunneigarar etter det vi kjenner til ikkje vart varsla. NVE har sjølv stadfesta overfor oss at berørte grunneigarar har krav på varsel, og at ansvaret for å informere grunneigarar og rettshavarar ligg hos søkjar. Vi ser ikkje at dette er gjennomført i prosessen der konsesjonen for eksisterende kraftverk vart gitt i 2007. Og ber difor om innsyn i dokumentasjon frå prosessen fram til gitt konsesjon.

Vi ber difor NVE sikre at desse spørsmåla vert tilstrekkeleg opplyste og avklarte før det vert teke stilling til om konsesjon skal givast.

Med venleg helsing

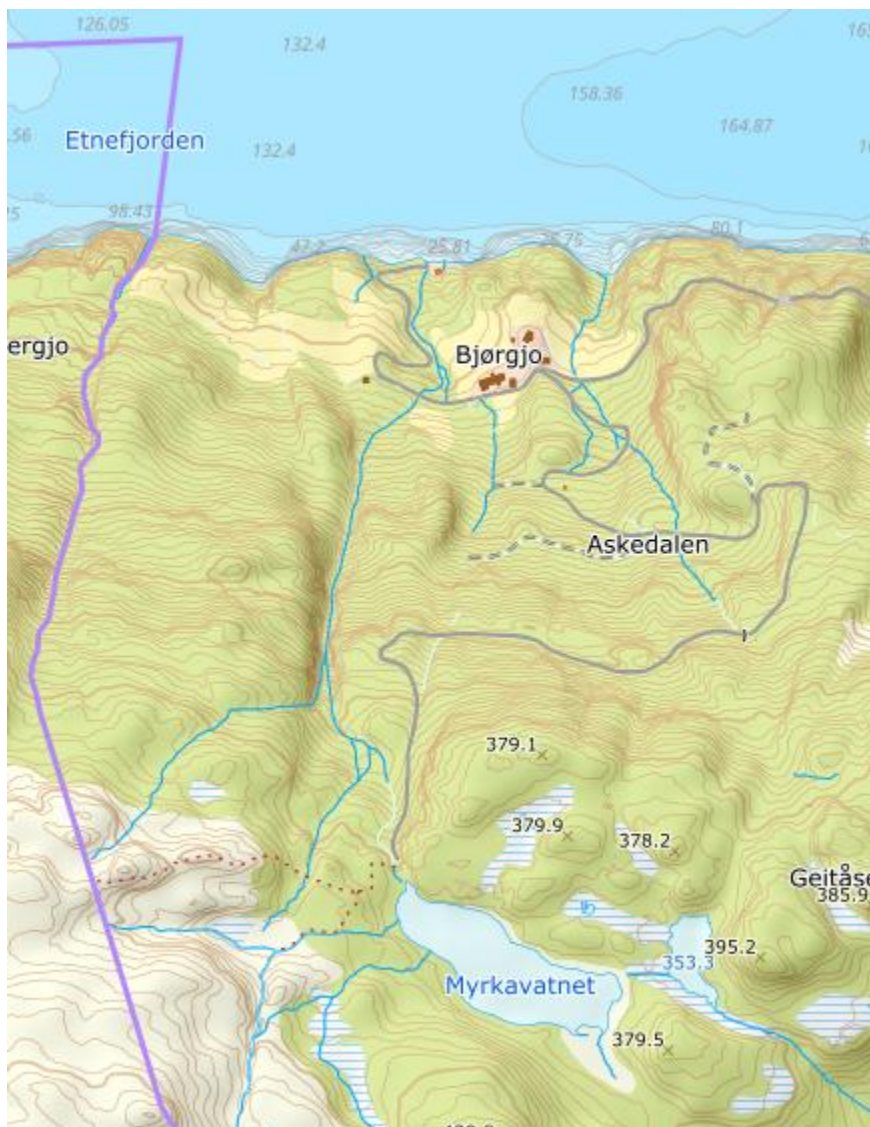
På vegner av grunneigarane i sameiget

Eirik Dørheim
Torbjørn Rullestad
Arne Matre

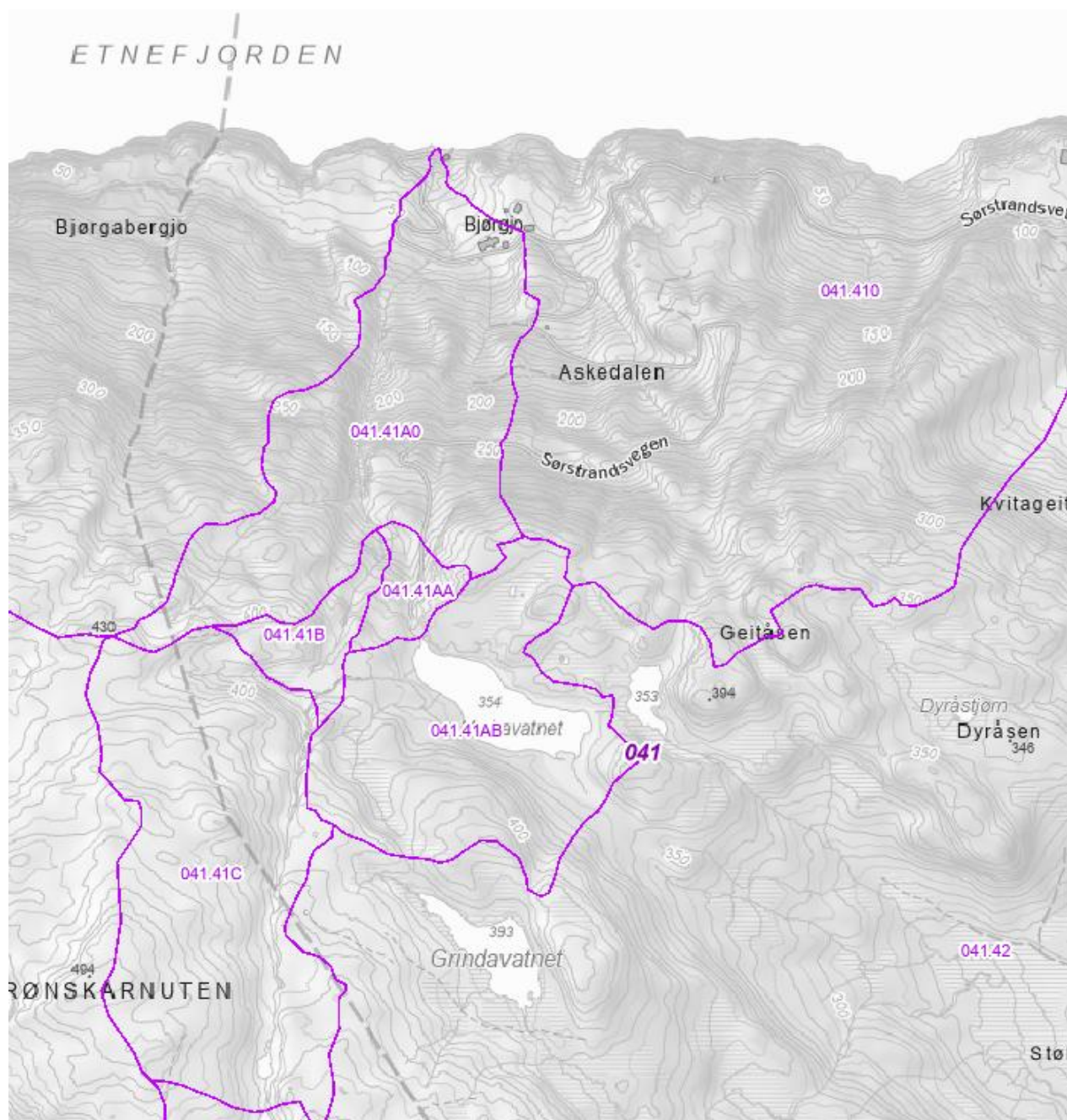
Arbeidsgruppe vald på grunneigarmøte 27. juli 2026

Vedlegg

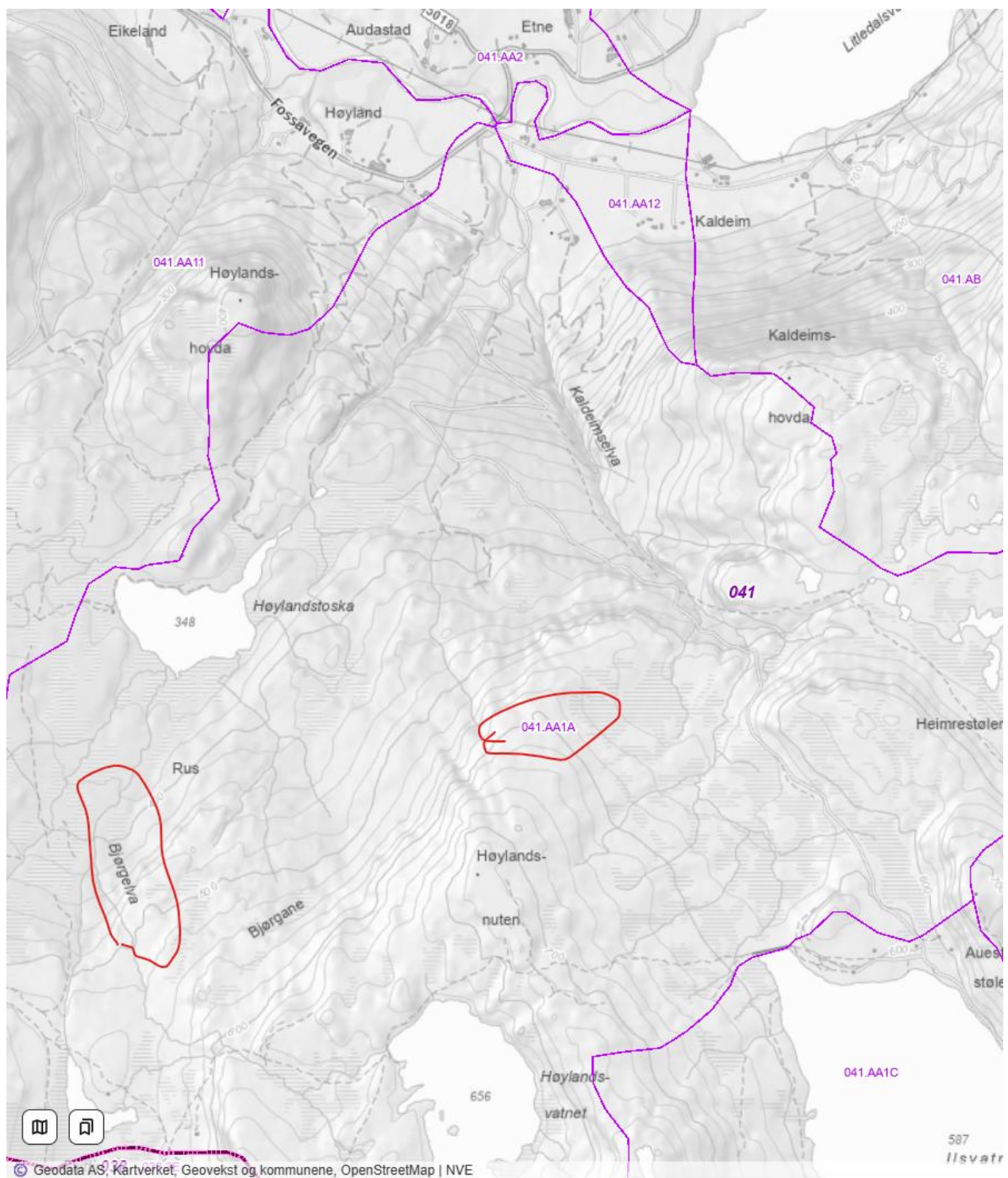
- Kartutsnitt

Figur 1: Kartutsnitt som viser at det omtalte bekkefaret ikkje har noko stedsnamn på kartet.

Figur 2: Kart som viser ulike vassdragsnummer, som ikkje er beskrive i søknaden.

Figur 3: Kart som viser faktisk lokasjon for "Björgelva".